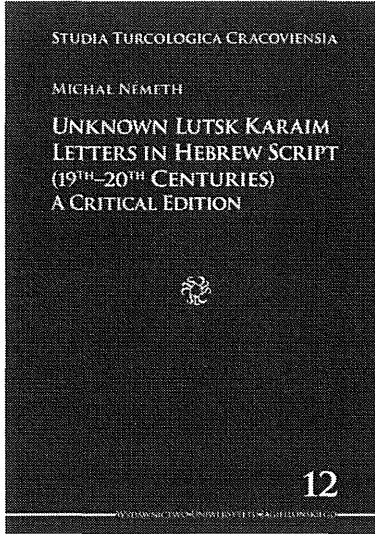

Michał Németh, *Unknown Lutsk Karaim Letters in Hebrew Script (19th-20th Centuries) A Critical Edition*, Studia Turcologica Cracoviensia: 12, Kraków 2011, 416 s.

Dr. Mihał Németh'in hazırladığı *Unknown Lutsk Karaim Letters in Hebrew Script (19th-20th Centuries) A Critical Edition* adlı çalışma, Studia Turkologia Cracoviensia Dizisinin 12. Kitabı olarak İngilizce yayımlanmıştır. Son dönemde Karaylar hakkında yaptığı titiz çalışmalar ile dikkat çeken Németh'in bu çalışması, doktora tezinin kitaplaştırılmış şeklidir. Kitap, adından da anlaşılacağı gibi Karaycanın Lutsk diyalektinde yazılmış 16 mektubu konu almaktadır. Esas olarak 9 bölümden oluşan çalışma, metinde kullanılan 16 mektubun ve 3 haritanın yer aldığı

faksimileyle sonlanmaktadır. Güney-Batı Karaycası olarak anılan Lutsk diyalektine ait malzemenin ve bilimsel çalışmaların oldukça sınırlı olması bu çalışmanın değerini büyük ölçüde artırmaktadır.

Kitabın birinci bölümünü oluşturan giriş bölümünde Dr. Németh, okuyucu için mektupların tarihi hakkında bilgi verirken özellikle Slavca yapılarının mektupların dili üzerine etkisine değinir. Karayca hakkında yapılan filolojik çalışmalar kronolojik olarak sıralandıktan sonra özellikle Lutsk diyalekti hakkında yapılan çalışmalar değerlendirilmiştir. Mektuplar hakkında tanımlayıcı bilgiler verildikten sonra bu yazmaların buldukları koleksiyonlar ile bu koleksiyonların nasıl ve kimler tarafından oluşturulduğu

hakkında okuyucuya tanıtıcı bilgiler verilir. Bu bilgileri takiben mektupları yazan kişilerin ad ve soyadları ile doğum ve ölüm tarihleri liste olarak verilmiştir.

Kitabın ikinci bölümü yazmaların dilbilimsel açıdan değerlendirildiği bölümdür. Başlangıçta Karaycanın Lutsk diyalektine ait fonetik çalışmalar hakkında genel bir değerlendirme yapıldıktan sonra Lutsk diyalektine ait, bu mektuplardan hareketle, fonetik olarak ünlü ve ünsüzler ayrı ayrı değerlendirilmiş, bütün sesler tablo olarak sıralanmıştır. Mektupları okumakta kullanılan transkripsiyon ve transliterasyon işaretlerine ek olarak Slavca sözcüklerin imlasında kullanılan özel işaretler de ayrı bir başlık altında belirtilmiştir. Morfoloji ve söz dizimi alt başlıklarına ek olarak Slavca unsurların morfoloji ve söz dizimi üzerine etkileri de ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir. İkinci bölümün sonlarına doğru mektupların söz varlığı üzerine genel bir değerlendirme yapılarak Türkçe, Slavca, İbranice, Arapça, Farsça ve Moğolca unsurlar üzerinde ayrı ayrı durulmuştur.

Çalışmanın üçüncü bölümünde yazmaların yazılış özellikleri üzerinde durulmuştur. Yazı sistemi ve noktalama üzerine ayrıntılı bir değerlendirme yapılmış, ünlü ve ünsüzlerin söz başı, söz içi ve söz sonunda yazılışları örneklerle birlikte değerlendirilmiştir.

Dördüncü bölümde, mektupların sırasıyla katalog numarası, gönderici, adres, tarih, kağıt özellikleri, kullanılan alfabe, yazı özelliği, dil, kağıt ölçüleri (diğer değerlendirmeler) gibi bilgileri verildikten sonra karakteristik yazım ve gramer özellikleri değerlendirilmiş, içerik hakkında bilgi verilerek, yazı çevirisi ve İngilizceye tercümesi yapılmıştır.

Beşinci bölüm yazmalarda (mektuplarda) geçen sözcüklerin alfabetik olarak sıralandığı dört alt bölümden oluşmaktadır: 1. Ana bölüm, 2. Yer adları, 3. Özel isimler ve 4. İbranice kısaltmalar.

Altıncı bölümü, morfoloji dizini oluşturur. Mektuplarda geçen sözcükler alfabetik olarak sıralanmış, her bir sözcüğün karşısında kısaltma olarak ekin tanımı ve görevi verilmiştir.

Yedinci bölümde, elyazması mektupların faksimilesi bulunmaktadır. Sekizinci bölümde, mektuplarda adları geçen Karayların yaşadığı şehirleri, yazmalarda geçen Lutsk çevresinde Karayların yaşadığı köy ve çiftlikleri,

Kuzey ve Batı Ukrayna’da kullanılan Ukraynca lehçelerini gösteren üç harita bulunmaktadır. Çalışma, dokuzuncu bölümde yer alan kaynakça, kısaltmalar ve işaretlerin yer aldığı bölümle sonlanmaktadır.

Tülay Çulha, Kocaeli
culhatulay@gmail.com